

Posta Stamps
Føroyar

Nr. 3
Februar 2010

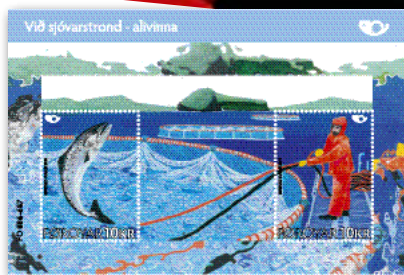
photo by imagea.org

Norðurlandaútgáva: Við sjóvarstrond - alivinna
Evropa 2010: Barnabøkur
Føroysku litirnir





Mynd: Marine Harvest



FO 686-687

Royndarprent

Nýggj norðurlendsk frimerkjarøð

Í samband við nýggju norðurlensku frimerkjarøðina "Norðurlond við havið" verður givið út eitt smáark við heitinum "Við sjóvarstrond - alivinna".

Við sjóvarstrond - alivinna

Aling er búnaður, fiskivinna er veiða. Hesir vinnuhættir umbøða hvør sína samfelagskipan og hvør sína grundleggjandi ymiska mentan, ið vit báðar kenna aftur í teimum elstu mentanunum, vit vita um at siga. Veiðisamfelagið er fult og heilt lagað til náttúruna, menniskjað fylgir dýrunum, tað veiðir. Fólk og samfeløg við búnaðarvinnu vilja stýra náttúruni, velta, sáa og heysta sína grøði, har veiðisamfeløgini bert kunna fylgja aftan á dýrunum, ið veiðast skulu.

Menniskjað livir best av bæði kjøti og plantum, og eitt hævudseyðkenni í hesum samfelagsformum er, at tey kenna til vinnuháttin hjá hvørjum øðrum, men hann er lítið framkomin. Frumsamfeløgini, ið vóru grundað á veiði, fingi sín plantukost úr urtum, tey

sankaðu, har tey tilvildarlíga funnu tær. Tey gomlu búnaðarsamfeløgini veiddu smádjór, sum tað lá fyrri, men skipaðu samfelagsformin eftir veiðivinnuni.

Føroyska samfelagið samantvinnaði búnaðarvinnu og fiskiveiði frá elstu tíð heilt upp í seinnu helvt av 19du øld. Fólkíð livdi hetta drúgvu tíðarskeið av jarðarbrúki, fiski, fugli og grind. So fór veiðimentanin at taka seg fram, meðan búnaðarmentanin fór at fána burtur í næstan einki. Hetta hevur verið gongdin til fyrri gott 40 árum síðani, tá ein heilt nýggj búnaðarvinna fór at taka seg upp við alingini.

Alarar eru bøndur á sjónum. Heimamenn, ið ikki ferðast aftan á fiskinum sum veiðimenn. Alivinnan hevur ment seg til at vera



Umstøðurnar at ala laks í reina og flógva sjónum kring Føroyar eru sera góðar. Byrjað varð at ala sil fyrst í 1970unum, og hefur vinnan síðan lagt seg meira eftir at ala laks. Í dag liggja eini 25 alistøðir á vikum, firðum og sundum kring oyggjarnar og umboðar alifiskurin meira enn triðingin av samlaða útflutninginum.

næststørsta vinnugrein í Føroyum og togar summi ár upp ímóti at vera størri enn siðbundin fiskiveiða. Hetta veldst um, antin roknað verður í nøgd ella søluvirði.

Aling er treytað av nýtiðar tøkni og framkomnari gransking, og hefur ongantið áður í søguni verið hugsandi innan møguleikans mørk. Men samfelagsformurin er hin sami, vit kenna frá aralds tíð: menniskjað, ið vil stýra náttúruni og laga hana til búfasta mentan. Nútímans fiskiveiða er eisini treytað av tøkni og framkomnari gransking, men fylgir í prinsippinum tí aldar-gamla mynstrinum í veiðisamfeløgum, at fylgja eftir dýrunum, ið veiðast skulu.

Fiskiveiðivinnan tykist við hvørt at nærkast einum evsta veiðimarki, og alivinnan hefur verið fyri tungum bakkøstum, har náttúran hefur sett mørk við eitt nú sjúku og felli. Kortini standa báðar í blóma hesi árin, so samfelagsformurin, vit kunna eygleiða beint nú í Føroyum, á ein hátt minnir um hitt gamla samfelagið við útróðrarbóndum. Bara við tí muni, at vit dyrka fisk og ikki plantur.

Eyðun Andreasen



FO 688-689



Royndarprent



Sjálvklístrandi frimerkjahefti

Barnabøkur

Ein góð barnabók er ikki bara ein barnabók, heldur er hon ein bók, sum er góð hjá øllum, bæði at hyggja at og at lesa. Hvør fær sitt burtúr, tann tilkomni og tann ungi lesarin. Rúm skal vera fyri øllum aldursbólkkum. Tað er tað sama við øllum sonnum listaverkum - tey eru tíðarleys og ikki kroyst inn í ávisar karmar, hvørki tíðarkarm ella aldursbólkkarm. Er verkið dygdargott, eiga øll at fáa frægd av tí.

Gott er at víðka sær sjónarringin við at lesa um fremmand lond og fremmandar heimar. Men eingin ivi er um, at tað samstundis er týðningarmikið hjá øllum tjóðum at eiga sínar egnu, heimligu bøkur við frásøgnum, sum svara aftur djúpt inni í einstaklinginum. Vit mugu kenna okkara egna væl, skulu vit vera før fyri við skili at taka ímóti tí, sum kemuruttanifrá. Vit missa okkum burtur, hava vit ikki okkara egna at standa á. Tí er gott, at sjálvt tær minstu tjóðirnar skapa sína egnu list, skriva sínar egnu bókmentir.

Í Føroyum var lærarin Hans Andrias Djurhuus (1883-1951) fyrstur at skriva yrkingar, ævintýr og søgur til børn. Djórin, sum børnini kendu úr gerandisdegnum, fóru at práta, og ymiska lyndi teirra kom fram í gerðum teirra. Smáar, einfaldar lätumyndir frá fyrru helvt av tjúgundu øld standa enn klárar eins og vørðveittar á glasplátum, bara meira livandi, sum tær daga fram í einføldu tekstum hansara. Enn verða sangir hansara sungnir og søgur hansara lisnar við stórari gleði bæði á smábarnastovnum, í skúlum og heima. Skemtiligu, stundum óhugnaligu myndirnar, sum William Heinesen (1900-1991) teknaði til mongu skúlabøkurnar, eru sanniliga eisini vordin partur av barnabókmentaskaldskapi okkara.

Nakað seinni savnaði Sofía Petersen (1884-1960) skjaldur og ævintýr, sum í 1947 komu út í bókini "Í skýmingini". Listakvinnan Elinborg Lützen (1919-1995) prýddi verkið



við heimligum, hugtakandi myndum, bæði í svört/hvítum og við litum. Her er hagin - øll djórini og allar planturnar, og her er sama kellingin, sum bærn í nógvum øðrum londum eisini kenna, men henda er í færoyskum gerandisklæðum, býr í færoyskum gróthúsi og hevur øll tey gomlu færoysku búnýtini, sum vit nú síggja á fornminnissavninum.

Tað eru tær báðar færoysku barnabøkurnar *"Ein hundur, ein ketta og ein mús"* og *"Ferðin hjá Mosamollis"*, ið verða endurgivnar á nýggju frímerkjunum.

Í 2004 kom bókin *"Ein hundur, ein ketta og ein mús"*, sum Bárður Oskarsson (føddur 1972) bæði skrivaði og myndprýddi. Øll søgan fer fram inni í einum húsum, sum kundu verið hvar sum helst í heiminum. Allar myndirnar eru í morgulum vatnlitum, sum teknað er á við blýanti og svørtum blekki. Hetta er klassisk hunda-, kettu- og músasøga. Ikki er

at undrast á, at nakað av nútímans teknirøðini hevur sníkt seg inn í myndabókina. Tað er altjóða íblástur, ið ger um seg.

Í 2008 kom bókin *"Ferðin hjá Mosamollis"*, sum Janus á Húsagarði (føddur 1975) í stuttum inngangi sigur vera um eitt av teimum smáu trøllunum í Føroyum, ið tola sólarljós, og sum tí kunnu ferðast runt oyggjarnar, sum teimum lystir. Í litføgurum vatnlitsmyndum ferðast tað lítla trøllið Mosamollis, eins og ein annar Niels Holgarsson, tann svenski drongurin hjá Selmu Lagerlöf, runt oyggjarnar, tó ikki á gásarbaki. Ferðin byrjar á havsins botni, har Mosamollis tekur eina perlu burtur úr einari gapandi øðu. Við perluni ferðast trøllið um alt landið á súlu-, rossa-, hvala-, kráku- og veðrabaki, til hann finnur lítlu vinkonu sína, sum fær perluna frá honum og sum saman við honum situr í mánalýsi og starir út á hav.

Marianna Debes Dahl



FO 688-689



Royndarprent

Føroysku litirnir

Náttúran hevur altíð fyllt nógv í hjartanum hjá fjølbroytta listamanninum Eli Smith (1955) og í 2003 valdi Eli at roynd seg við litum úr føroysku náttúruni. Hetta gav liv til eina røð av málningum úr reinum náttúruutilfari, so sum royðugróti, sandi, skeljum, torvi og koli. Drúgvar arbeidsroyndir og íblástur frá m.a. fornu egyptisku kongamálningunum og holumálningunum í Spania hava sannað hann um dygdina í hesum arbeiðshátti. Meira fæst at vita um føroysku litirnar á www.eli.fo.

Í 2003 undirvísti eg á Føroya Fólkaháskúla í tekning og máling. Á einum gongutúri í Suðuroynni, gingu vit framvið har ein kundi síggja eina reydliga strípu í berginum. Tá spurdi ein lærarinna: *"Kann ein ikki gera máling burtur úr hasum?"*.

Sama summaríð fingi vit danskar gestir á vitjan, sum vóru altráir eftir at síggja okkara avbera vøkru náttúru. Vit fóru við báti til Nólsoyar og sigldu tætt framvið vestursíðuni av oynni, har vit nutu sjónina av berginum og fuglunum. Sigldu so suðureftir og komu framvið *Hósmøl*, sum er eyðkend av malargróti. Har bar eg aftur eyga við ta vøkru reydligu lindina ímillum basaltfláirnar. Talan var um føroyskt royðugrót (*oxydreytt*), sum í roynd og veru er herd gosøska. Eg varð bergtikin av sjónini og hugsaði, at tað átti at kunnað verið nýtiligt til máling. Hetta royðugrótíð hevur verið har í túsundum av árum, bart av øllum veðri, men liturin – ja hann er enn óbroyttur.

Tá eg hevði sett gestirnar av á suðurendanum á oynni og sigldi norður aftur móti bygdini, har eg skuldi avheinta teir seinni, steðgæði motorurin beint útfyri tað áðurnevnda staðið Hósmøl. Nú var eg aftur her á staðnum við teimum vøkru litunum, og tá motorurin ikki kundi umvælast á staðnum, fann eg eina ár og fekk ró batin inn at landi. Eg fekk boðað frá mær við fartelesfonini. Nú var bara at hyggja nærri eftir hasum litunum, eg við longslí hevði eyggleitt í fjarstøðu. Eg varð so fylltur við vælveru, meðan eg stóð her einsamallur, njótandi kvirruna og alt tað vakra rundan um meg, at eg segði við mín Gud í himlinum: *"Túsund takk, Gud, tú er undurfullur"*.

Eg fekk mær fatur á kloddum og plastikkposum og tí, sum kundi nýtast at koyra royðugrótíð í, kleyv so upp gjøgnum líðina til ta reyðu royðulindina. Á vegnum fleyg ein ræðsluslugin æða av reiðrinum, og tað var einum týðiligt, at hon var ikki von við gestir.



Nú sá eg, at her ikki einans var talan um tann reyða litin, men eisini brúnligar, grónligar og okkurlitir; nú var bara at avgera, hvørjar litir eg skuldi taka við mær heim. Bæði eg og teir donsku gestirnir komu heim í øllum góðum.

Eg byrjaði í tí smáa at mjølva gróti, og gjørði burtur úr hesum olju- og akrýllitir, sum eg koyrði á pappír og hongdi litroyndirnar upp, so at eg kundi uppliva litirnar, ganga fram við teimum og nema við teir. Túrarnir úti í náttúruni vórðu javnari og sum tíðin leið hevði eg eitt vøruúrvæl av litum; men spurningarnir vóru mangir.

Ein av mínum íblástrarkeldum var kæra mamma mín og ein dagin kom hon á gátt við einum prenti av einum egyptiskum kongamálningi ; eg var ógvuliga bilsin, tá ið eg var varur við, hvussu nógv hesir egyptisku litir líktust litunum úr føroysku náttúruni. Tað gav mær ein tryggleika at halda fram við mínum

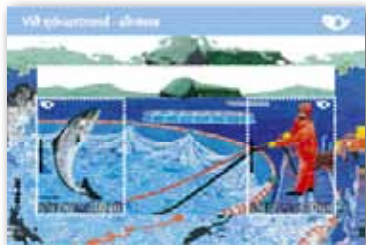
royndum. Eg byrjaði meiri at mála tað, sum sæst uttanbýggja, so sum fjallalandsløg, seyð, fuglar, steinar - ja, tey støð, hvaðani litirnir stavaðu.

Tað eru nú liðin nøkur ár síðan eg byrjaði við teimum føroysku litunum, og tað hevur verið ein ótrúliga spennandi tíð. Eg havi ongar ætlanir um at gevast við teimum føroysku litunum - "teir halda meg niðri á jørðini". Eg verði noyddur at gagnnýta tann litilætna litstigan til fulnar, ein verður noyddur at hugsa øðrvísi bæði í liti og stíli. - Eg eri við øðrum orðum fluttur inn í ein annan heim, har litirnir og litavalið er heilt øðrvísi.

Og tað er har, avbjóðingin liggur, hon opnar nýggjar leiðir.

Eli Smith

Nýggjar frímerkjaútgávor

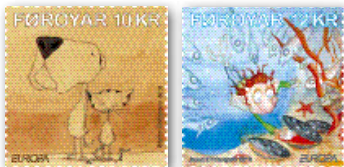


Royndarprent

Nýggj útgáva:
Útgávudagur:

Virði:
Nummur:
Frímerkjastødd:
Smáark, stødd:
Snið:
Prentháttur:
Prentsmiðja:
Postgjaldsbólkur:

Norðurlandaútgáva: Við sjóvarstrond - alivinna
24.03.2010
(verður sent saman við apríl útgávuni)
2 x 10,00 kr.
FO 686-687
25,6 x 34,3 mm
105 x 70 mm
Edward Fuglø
Offset
Joh. Enschedé, Holland
Innanoyggja stór brøv og
smábrøv til Evropa, 0-50 g



Royndarprent

Nýggj útgáva:
Útgávudagur:
Virði:
Nummur:
Frímerkjastødd:
Teknað:
Prentháttur:
Prentsmiðja:
Postgjaldsbólkur:

Europa 2010: Børnabøkur
26.04.2010
10,00 og 12,00 kr.
FO 688-689
35,0 x 35,0 mm
Bárður Oskarsson og Janus á Húsagarði
Offset
Österreichische Staatsdruckerei, Eysturriki
Innanoyggja stór brøv og miðalbrøv til Evropa,
0-50 g



Royndarprent

Nýggj útgáva:
Útgávudagur:
Virði:
Nummur:
Frímerkjastødd:
Málningar:
Prentháttur:
Prentsmiðja:
Postgjaldsbólkur:

Føroysku litirnir
26.04.2010
18,00 og 24,00 kr.
FO 690-691
33 x 33 mm
Eli Smith
Offset + gloss coating og 30 micron powder
Southern Colour Print, Ný Sæland
Stór brøv til Evropa og miðalbrøv
til onnur lond, 51-100 g

Posta Stamps
Óðinshædd 2
FO-100 Tórshavn
Føroyar

Tel. +298 346200
Fax +298 346201
stamps@posta.fo
www.stamps.fo